

Landelijk Expertisecentrum Sterven

Intensieve ‘Omgaan met Sterven’ op post-HBO niveau

Start: oktober 2017

In Intensive ‘Omgaan met Sterven’ op post-HBO niveau wordt u voorbereid op de begeleiding van stervenden. Verbinding met en verdieping in het eigen proces zijn daarbij uitgangspunt. Het eerste deel van de opleiding gaat in op de kernvraag hoe u zich verhoudt tot sterven en sterfelijkheid, en wat dat betekent voor de relatie met uzelf, uw patiënten, cliënten, bewoners, gasten of naasten. Het tweede deel gaat over het aangaan van een verbinding met anderen wanneer sterven aan de orde is.

Aan het eind van dit opleidingstraject bent u zich bewust van de gelaagdheid van het stervensproces, heeft u niet alleen een eigen visie en autonome kennis ontwikkeld op sterven en dood maar heeft u ook handvatten om dienstbaar te kunnen zijn aan het proces van sterven.

Thema's die onder andere aan de orde komen:

- Kwetsbaarheid en kracht
- Lijden en overgave
- Doodsangst en vertrouwen
- Eigenheid en ziel
- Communicatie en verbinding
- Levens einde-ervaringen
- Euthanasie
- Orgaandonatie

Bijeenkomsten bestaan uit diverse werkvormen zoals geleide meditaties, korte inleidingen, praktische en speelse werkopdrachten, reflectie oefeningen in kleine groepjes afgewisseld met groepsdiscussies. Gewerkt wordt met ervaringen vanuit de praktijk.

Doelgroep:

Voor onder meer beroepskrachten in de terminale zorg, zorgprofessionals, verpleegkundigen, verzorgenden en hulpverleners.

Data: in te schrijven voor 9x dinsdag of 9x zaterdag (9.30 – 16.30 uur).

1. 3 oktober 2017 of 17 oktober 2017

2. 7 november 2017 of 11 november 2017
3. 5 december 2017 of 9 december 2017
4. 9 januari 2018 of 13 januari 2018
5. 6 februari 2018 of 10 februari 2018
6. 6 maart 2018 of 10 maart 2018
7. 10 april 2018 of 14 april 2018
8. 8 mei 2018 of 12 mei 2018
9. 5 juni 2018 of 9 juni 2018

Tijdsinvestering: 221 uur t.w. lescontact uren 54, literatuurbestudering 131 uur, huiswerkopgaven 36 uur

Locatie: het VlinderHuys, Amersfoort

Kosten: € 1.775 incl. koffie/thee/lunch en materiaal

Het Landelijk Expertisecentrum Sterven is CRKBO gecertificeerd en niet btw plichtig.

Aanmelding is definitief na inschrijving, bevestiging en aanbetaling. In overleg is gespreide betaling mogelijk. Meer informatie over onze betalingsvoorwaarden vindt u in onze algemene voorwaarden. Verder zijn van toepassing de organisatorische afspraken tussen het Landelijk Expertisecentrum Sterven en de student.

Docenten: Ineke Koedam en Els Den Outer

Ineke Koedam studeerde aan de Universiteit voor Humanistiek en is oud hospice coördinator. Zij schreef o.a. *In het licht van Sterven, ervaringen op de grens van leven en dood* en *Een andere kijk op orgaandonatie, verkenningen van het stervensproces*.

Ineke hield zich in de afgelopen 15 jaar bezig met sterven. Zij zat aan het sterfbed, nam waar hoe het stervensproces zich voltrekt en leerde van de stervende mens. Haar ruime ervaring in de zorg voor stervenden en hun naasten leidde tot een steeds groter aanbod aan scholing voor werkers in de terminale zorg. In 2009-2011 voerde zij namens de vooraanstaande neuropsychiater Peter Fenwick (UK) onderzoek uit naar 'end-of-life-experiences'. Ineke is een veelgevraagd spreker en schrijft over sterven, het stervensproces en orgaandonatie.

'Ik word geïnspireerd door het leven zelf dat me keer op keer aanzet het leven te omarmen met alle hoogte- en dieptepunten, met alle teleurstelling en succes. Vanuit mijn ervaring en achtergrond wil ik dienstbaar zijn aan het stervensproces en een bijdrage leveren aan verruiming van bewustzijn rondom sterven en dood'.

Els den Outer: Na haar studie Orthopedagogiek aan de Universiteit van Leiden verdiepte Els zich in de dood en transformatieprocessen, in de Jungiaanse psychologie en volgde een training in coaching, stervensbegeleiding en meditatie.

Is initiatiefneemster van het VlinderHuys, centrum voor bewustwording.

Haar opleidingen en werkervaringen in combinatie met haar eigen verlieservaringen en zelfonderzoek hebben haar gevormd. Dit maakte dat Els haar workshops in bewustwording

ontwikkelde voor haar eigen praktijk. In 2011-2014 was ze verbonden aan de Stichting dr. Elisabeth Kübler-Ross waarvoor ze onder andere verantwoordelijk was voor het scholingsaanbod. Els is docent stervensbegeleiding, geeft hierover lezingen en is voorgangster tijdens ceremonies bij belangrijke momenten in het leven.

‘Een maatschappij die de dood ontkent wordt oppervlakkig, richt zich op het uiterlijk en het tijdelijke. Hoe meer je durft te kijken naar het stervensproces hoe meer bewustzijn je brengt in de diepgang van het leven. Met al zijn facetten. Daar vind ik mijn bezieling om aandacht te vragen voor het sterven.’

N.B.: CV's van beide docenten op aanvraag beschikbaar.

Verdere informatie vindt u op onze website www.landelijkexpertisecentrumsterven.nl